

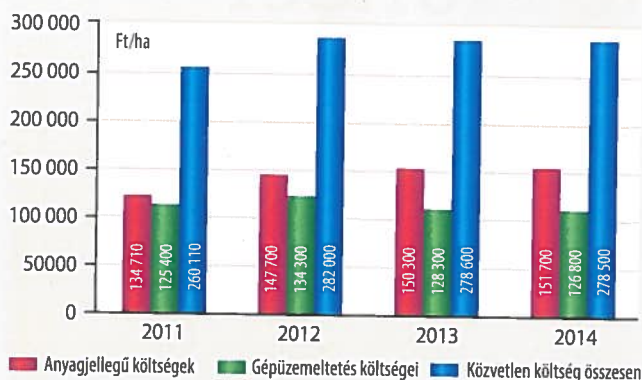
Öntözéses és öntözés nélküli
gazdálkodás számokban

Kedvező hatások

Sok esetben a csemegekukorica termesztésénél elengedhetetlen az öntözés. Ezt támasztja alá Magyarország ökológiai helyzete is, mivel általában a természetes csapadékelátás nem fedezi a csemegekukorica igényét mennyiségben és eloszlásban sem. Az Alföld, illetve ezen belül a hajdúsági löszhát hazánk legszárazabb termesztési körzetének számít, így az aszályos években az öntözésnek fontos szerepe van.

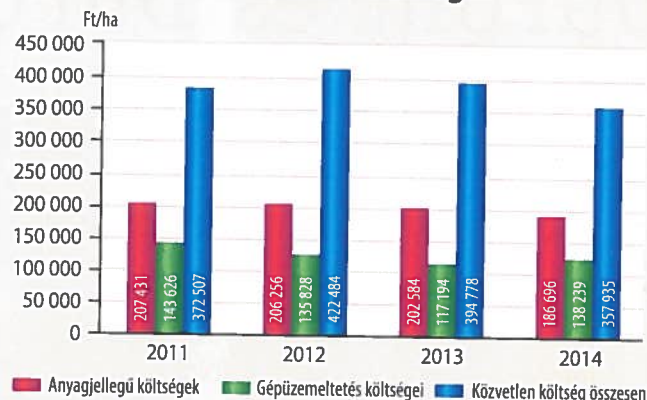
Öntözés nélküli vállalkozás költségei

1. ábra

Öntözéssel vállalkozás költségei

2. ábra

Hazánk kiemelt csemegekukorica-körzetében, Hajdú-Bihar megyében végzett összehasonlításom egy öntözött és egy öntözés nélküli gazdaságot foglal magában 2011 és 2014 között. Az utóbbi egy hozzávetőlegesen 1300 hektáron gazdálkodó integrátor 30 és 40 AK-s területekkel, míg az öntözött egy 260 hektáros családi vállalkozás 25–30 AK-s táblákkal. Vizsgálatomban a legfőbb gazdasági mutatókra helyeztem a hangsúlyt.

Az 1. ábrán az öntözés nélküli, a 2. ábrán pedig az öntözött vállalkozás anyagjellegű, gépjárműüzemeltetési és közvetlen költségei összesen láthatók

Az öntözés nélküli gazdaság esetében a négy év átlagában az anyagjellegű költségek átlagos változási üteme 4%-os növekedést mutatott, míg ez az ütem a gépi szolgáltatások vonatkozásában csak 0,4% volt. Az éves növekedés mértéke így a közvetlen költség esetében összesen 2,3% volt. Az átlagos változás nagysága az anyagjellegű költségek esetében hektáronként 4248 Ft, a gépi szolgáltatások esetében hektáronként 350 Ft, az összes közvetlen költség esetében pedig 4598 Ft volt.

Az öntözéssel vállalkozás esetében az anyagjellegű költségekben 3,4%-os csökkenést mutatott az átlagos változás üteme, míg a gépjárműüzemeltetés költségeinél és a közvetlen költségek esetében összesen 1,3%-os csökkenés volt. Az átlagos változás nagysága az anyagjellegű költségek esetében hektáronként 5184 Ft, a gépi szolgáltatásoknál hektáronként 1347 Ft, valamint az összes közvetlen költségnél 3643 Ft csökkenést eredményezett.

A két vállalkozás költségeinek változásában tapasztalható eltéréseknek számtalan okuk van, amelyek között elsődleges az eltérő termesztéstechnológia, mivel az öntözött gazdaság igen intenzív gazdálkodást folytat, így nemcsak az anyagjellegű, hanem a gépköltségek is magasabbak, valamint az öntözés költsége is évről évre változik az időjárástól függően.

Ha összehasonlítjuk a két vállalkozás főbb adatainak átlagát, az 1. táblázatban láthatjuk az öntözés jelentőségét. A négy év hozamát tekintve a 4 t/ha-t is meghaladja az öntözéssel vállalkozás eredménye. Ebben az esetben az aszályos időszakok okozta nagymértékű termés kiesést az öntözéssel vállalkozás ellensúlyozni tudta az öntözés nélküli gazdasággal szemben. A termékek eladási árban mindössze 3%-os különbség van az öntözött vállalkozás előnyére.

Így hozamértéken is látható a hozzávetőlegesen 200 000 Ft/ha többlet az öntözött vállalkozásnak. Az eltérő termesztéstechnológia és az eltérő aranykoronájú földek miatt a közvetlen költségekben is tapasztalható eltérés, amely az intenzívebb technológia miatt az öntözött gazdaság esetében a magasabb, több mint 100 000 forinttal hektáronként. A fedezeti összeg mindkét vállalkozás esetében jelentős, de az öntözéssel vállalkozás a magasabb hozam és a magasabb közvetlen költségek ellenére még tartja előnyét. A továbbiakban mindez már fajlagos hozamra vetítve közel azonos termelési értéket jelentett a területalapú támogatás miatt, mivel azt hektáronként állapítják meg, nem pedig a megtermelt hozam arányában. A kukorica közvetlen önköltsége tonnánként az öntözéssel vállalkozásnál a nagyobb, így a termékfedezet tonnánként már az öntözés nélküli integrátor vállalkozásának a kedvezőbb. Ezt az eredményt támasztja alá a közvetlen költségarányos és a hozamérték-arányos jövedelmezőség is.

A közvetlen költségeket és a fedezeti összegeket megvizsgálva, valamint a szélsőséges időjárási tényezőket figyelembe véve arra az eredményre jutottam, hogy ott éri meg a táblák öntözhetővé tétele, ahol az lehetséges, elsősorban pályázati forrásokból. Fontos, hogy az öntözés fejlesztése mellett kellő figyelmet fordítsanak az adott vállalkozás az intenzív tápanyag-gazdálkodásra, mivel ha nem pótolják kellő mennyiségben a tápanyagot, akkor az a hozamok csökkenéséhez is vezethet. Összességében megállapítható, hogy az adott agroökológiai és agrotechnikai tényezők mellett az öntözés kedvezően hat a hajdúsági lőszhát csemegekukorica-termelő területeire.

Kerekes Vivien

1. táblázat: A csemegekukorica néhány gazdasági mutatója

A csemegekukorica néhány gazdasági mutatója	Öntözött (vizsgált)	Öntözés nélküli	Vizsgált vállalkozás bázisán
	2011–2014 átlaga		%
Hozam (t/ha)	19,62	15,35	128
Termék eladási ár (Ft/t)	39 925	38 775	103
Hozamérték (Ft/ha)	784 378	590 620	133
Közvetlen költség összesen (Ft/ha)	386 926	274 803	141
Fedezeti összeg (Ft/ha)	397 452	315 818	126
Termelési érték (Ft/t)	43 515	43 399	100
Kukorica közvetlen önköltség (Ft/t)	19 781	18 040	110
Termékfedezeti összeg (Ft/t)	23 734	25 359	94
Közvetlen költségarányos jövedelmezőség (%)	103%	115%	90%
Hozamérték-arányos jövedelmezőség (%)	50%	53%	94%

Forrás: Saját szerkesztés